

**VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZA SUZBIJANJE ZLOUPORABE DROGA**

IZVJEŠĆE O PROVEDBI

**"PROJEKTA RESOCIJALIZACIJE OVISNIKA O DROGAMA KOJI SU ZAVRŠILI NEKI OD
PROGRAMA REHABILITACIJE I ODVIKAVANJA OD OVISNOSTI U TERAPIJSKOJ ZAJEDNICI
ILI ZATVORSKOM SUSTAVU, TE OVISNIKA KOJI SU U IZVANBOLNIČKOM TRETMANU I
DUŽE VRIJEME STABILNO ODRŽAVAJU APSTINENCIJU I PRIDRŽAVAJU SE PROPISANOG
NAČINA LIJEČENJA"**

ZA 2011. GODINU

Zagreb, ožujak 2012.

Uvod

Ured za suzbijanje zlouporabe droga, kao koordinativno stručno tijelo Vlade Republike Hrvatske, sukladno predviđenim mjerama iz Nacionalne strategije i Akcijskog plana i u suradnji s imenovanim predstavnicima mjerodavnih ministarstava i institucija, izradio je **"Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama koji su završili neki od programa rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici ili zatvorskom sustavu, te ovisnika koji su u izvanbolničkom tretmanu i duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju i pridržavaju se propisanog načina liječenja"** koji je usvojila Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj **19. travnja 2007. godine.**

Navedeni projekt temelji se na dvije osnovne sastavnice, a to su: prekvalifikacija i doškoloavanje te poticanje zapošljavanja liječenih ovisnika, kao jedni od najznačajnijih oblika njihove socijalne reintegracije. **Osnovni cilj** ovog Projekta je sustavno i trajno rješavanje pitanja društvene reintegracije ovisnika nakon uspješno završenog tretmana, rehabilitacije i odvikavanja od ovisnosti u terapijskoj zajednici, penalnom sustavu ili zdravstvenoj ustanovi putem stvaranja adekvatnog modela resocijalizacije ovisnika o drogama u zajednici. Postupci uključivanja ovisnika u program školovanja i zapošljavanja precizno su opisani u **Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama koji je kao zaseban dokument usvojila Vlada RH 27. rujna 2007.**

Temeljem Projekta resocijalizacije i Protokola ***Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH*** određen je za **koordinatora u provedbi Projekta** te je između ostalog zadužen za praćenje i unapređenje provedbe Projekta te izradu godišnjih Izvješća o provedbi Projekta i davanje prijedloga za nadopune istog.

U vezi s tim, a budući da je tijekom provedbe Projekta uočeno da veliki broj ovisnika nakon završenog tretmana u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora želi završiti započeto srednjoškolsko obrazovanje, na sjednici Povjerenstva za suzbijanje zlouporabe droga održanoj 17. ožujka 2009. usvojena je i nadopuna Projekta čime je ovisnicima nakon završenog tretmana u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora omogućen završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja na trošak Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Također, s ciljem poticanja što uspješnijeg zapošljavanja liječenih ovisnika, Vlada Republike Hrvatske je na prijedlog Ureda u Godišnje planove za poticanje zapošljavanja za 2007. i 2008. godinu i Nacionalne planove za poticanje zapošljavanja za 2009.-2010. godinu i 2011./2012. godinu, kao i u Program poticanja malog i srednjeg poduzetništva za 2008.-2012.godinu **uvrstila liječene ovisnike kao jednu od ciljanih skupina.** Nadalje, na temelju **Programa poticanja malog i srednjeg poduzetništva** donose se **Operativni godišnji planovi za poticanje malog i srednjeg poduzetništva**, u okviru kojih je Ministarstvo poduzetništva i obrta svake godine objavljivalo Javni poziv po Projektu „Zadružno poduzetništvo“. U okviru tog projekta navedeno Ministarstvo je bilo davatelj

potpore za mjeru Poticanja razvoja zadruga koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo (mjera 4.4.), a korisnici te mjere su zadruga koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo te zapošljavaju osobe s umanjenom radnom sposobnošću i uključuju ih u radne i gospodarske procese ili pružaju pomoć osobama u nepovoljnim osobnim, gospodarskim, socijalnim i drugim okolnostima te ih uključuju u širu društvenu zajednicu, **gdje spadaju i liječeni ovisnici o drogama**. Tijekom 2011. godine sva nadležna ministarstva i ostala državna tijela sukladno svojim ovlastima i odgovornostima navedenim u Projektu i Protokolu provodila su projektne aktivnosti s ciljem resocijalizacije i društvene reintegracije rehabilitiranih ovisnika o drogama.

1. Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske

Sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama, Ured za suzbijanje zlouporabe droga tijekom 2011. godine je kontinuirano pratio provedbu Projekta resocijalizacije te o svim mjerama, programima i novostima vezanim uz Projekt obavještavao nadležna državna tijela i nositelje mjera iz Projekta na nacionalnoj i lokalnoj razini. Nastojeći putem aktivnosti koordinacije i suradnje unaprijediti provedbu istog, Ured je proveo sljedeće aktivnosti:

1. Ured je kontinuirano davao prijedloge za nadopunu Projekta, predlagao mjere za **Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja 2011./2012.** i **Operativni plan poticanja malo i srednjeg poduzetništva za 2011. godinu**, te prijedloge za poboljšanje provedbe cjelokupnog Projekta resocijalizacije.
2. U siječnju 2011. predstavnici Ureda su sudjelovali u izradi prijedloga Nacionalnog provedbenog plana za socijalno uključivanje 2011. – 2012. godine te u izradi Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011.-2012. godinu
3. U veljači 2011. Ured je putem e-mail-a uputio svim organizacijama civilnog društva koje pružaju pomoć ovisnicima u resocijalizaciji i drugim nadležnim ustanovama za provedbu Projekta na lokalnoj razini **obavijest o Javnom pozivu po Projektu „Zadružno poduzetništvo“ za 2011. godinu** Ministarstva poduzetništva i obrta od **23. veljače 2011.** u sklopu kojeg je navedeno Ministarstvo bilo davatelj potpore za mjeru „Poticanja razvoja zadruga koje razvijaju socijalno zadružno poduzetništvo“, a obavijest o tom Javnom pozivu stavljena je i na Internet stranice Ureda.
4. U svibnju 2011. predstavnici Ureda su sudjelovali na sastanku skupine stručnjaka UNODC-a (UN-ovog odjela za drogu i kriminal, *Odjel za održivu kvalitetu života (SLU) ogranak za prevenciju droga i zdravlje (DHB)* održanog u Beču na temu „Temeljna socio-ekonomska pomoć kao preduvjet za učinkovit tretman ovisnosti o drogama i prevenciju HIV/AIDS-a“ na kojem je predstavljen Projekt resocijalizacije ovisnika o drogama kao primjer dobre prakse programa resocijalizacije ovisnika.
5. Ured je usmenim i pismenim putem davao objašnjenja i upute organizacijama civilnog društva o načinu osnivanja zadruga te načinu prijave na Javni poziv za

Projekt „Zadružno poduzetništvo“, te ih upućivao na kontakte s osobama u nadležnim tijelima koja im o tome mogu pružiti detaljnije informacije (Ministarstvo poduzetništva i obrta i Hrvatski savez zadruga).

6. U svibnju 2011. predstavnica Ureda sudjelovala je u radu Povjerenstva za provođenje projekta „Zadružno poduzetništvo“ za 2011. godinu, projektna aktivnost B – razvoj socijalnih zadruga, osnovanog od strane Ministarstvo poduzetništva i obrta. Na navedeni Javni poziv, od ukupno 3 ovisničke zadruge koje su osnovane u 2010. godini, aplicirale su **dvije**, i to **zadruga PET PLUS, Brestovac i Zadruga NEOS iz Osijeka** te su obje ostvarile financijsku potporu od navedenog Ministarstva.
7. Predstavnicima Ureda su kontinuirano sudjelovali na sastancima i Konferenciji s temom „Izvješća o provedbi Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske (JIM) u 2010. godini i Konferenciji o nastavku aktivnosti i provedbi mjera Zajedničkog memoranduma o prioritetima politike zapošljavanja Republike Hrvatske (JAP) i Zajedničkog memoranduma o socijalnom uključivanju Republike Hrvatske (JIM)“.
8. Ured je aktivno sudjelovao i na Konferenciji koju su u lipnju 2011. organizirale organizacije civilnog društva u Zagrebu na temu: „Uloga i mjesto udruga civilnog društva u prevenciji, rehabilitaciji i resocijalizaciji ovisnika i njihovih obitelji“, u okviru koje se također govorilo o **resocijalizaciji** ovisnika i problemima financiranja organizacija civilnog društva.
9. Ured je u suradnji s Udrugom Liga za prevenciju ovisnosti **14. i 15. studenog 2011. organizirao Konferenciju u Splitu pod nazivom „Školovanje, zapošljavanje i samozapošljavanje liječenih ovisnika i drugih socijalno isključenih i dugotrajno nezaposlenih osoba“** u sklopu koje je Ured održao predavanje o rezultatima provedbe Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama. Na konferenciji su sudjelovali nositelji mjera iz Projekta i to: predstavnici nadležnih ministarstava i drugih tijela državne uprave, te predstavnici centara za socijalnu skrb, područnih službi Zavoda za zapošljavanje, službi za mentalno zdravlje i prevenciju ovisnosti, zatvorskih ustanova, nevladinih organizacija, terapijskih zajednica i županijskih povjerenstava za suzbijanje zlouporabe droga iz navedenih županija. Jedan od ciljeva Konferencije je bio uspostaviti partnersku suradnju među nositeljima mjera na nacionalnoj i lokalnoj razini u provedbi navedenog Projekta, te samim tim pridonijeti učinkovitoj provedbi projektnih aktivnosti i boljoj društvenoj reintegraciji liječenih ovisnika. U okviru navedene konferencije Ured je u iznosu od **15.000,00 kuna** financirao tiskanje i izdavanje brošure „**Aktivno tražim posao**“ namijenjene socijalnim skupinama s otežanom zapošljivošću među koje spadaju i liječeni ovisnici, gdje su bile sadržane i informacije o Projektu Socijalno zadružno poduzetništvo. Navedena brošura dostupna je i na Internet stranici Ureda www.uredzadroge.hr.
10. S ciljem predstavljanja programa i projekata koji su se od strane nevladinih organizacija provode u području prevencije ovisnosti i resocijalizacije ovisnika, te definiranja prioriteta Natječaja za 2012. godinu i budućih oblika suradnje

nadležnih državnih tijela i nevladinih organizacija, **30. studenog 2011. održan je sastanak Ureda za suzbijanje zlouporabe droga s udrugama, u okviru kojeg su kao primjeri dobre prakse predstavljeni i projekti socijalnih zadruga koje pružaju pomoć pri zapošljavanju liječenim ovisnicima** (zadruga PET PLUS, Brestovac i Zadruga NEOS iz Osijeka).

11. Ured je o svim navedenim aktivnostima obavještavao predstavnike javnih medija, a o Projektu resocijalizacije govorilo se i u radijskim i televizijskim emisijama u kojima su sudjelovali predstavnici Ureda i Stručnog savjeta.
12. Ured je u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstvom pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav te Hrvatskim zavodom za zapošljavanje kontinuirano predlagao dodatne mjere za školovanje liječenih ovisnika. Mjere su se predlagale temeljem redovito praćenja provedbe Projekta, te temeljem zaključaka s Regionalnih edukacija.
13. **Pri Uredu je ustrojena Informatička baza podataka o Projektu** koja se sastoji od:
  - **Zbirke osobnih podataka o korisnicima projekta** – radi praćenja i evaluacije individualnog programa resocijalizacije i
  - posebnog **linka na internetskoj stranici Ureda** gdje se nalaze sve relevantne informacije o Projektu.

Ured redovito dva puta godišnje izrađuje skupno izvješće iz Zbirke osobnih podataka o korisnicima Projekta temeljem kojih se donose preporuke za njegovo unaprjeđenje i prilagodbu, te se temeljem tih podataka ukazuje i na probleme u provedbi Projekta resocijalizacije. Navedena izvješća redovito se prezentiraju na Regionalnim edukacijama o Projektu resocijalizacije i na drugim stručnim skupovima koje organizira Ured. **U 2011. godini** u Zbirku osobnih podataka osoba koje su uključene u projekt resocijalizacije pristiglo je ukupno 121 obrasca. Prema pristiglim obrascima za područne službe zavoda za zapošljavanje (85), centara za socijalnu skrb (28), službi za prevenciju ovisnosti (1), Udruga (7), u Projekt resocijalizacije se u 2011. godini uključilo **63 osoba**, od toga **48 muškaraca i 15 žena**. Profesionalno usmjeravanje je izvršeno za ukupno 53 osoba. U školovanje je uključeno **35 osoba** i to za sljedeća zanimanja: kuhar, pomoćni konobar, rukovoditelj građevinskim strojevima, prodavač, AUTO CAD crtač, poljoprivredni tehničar, WEB dizajner, ECDL operater, kormilar, slastičar, njegovatelj, voćar, vinogradar, vinar, frigomehaničar te je od toga broja devet osoba uključeno u nastavak srednjoškolskog obrazovanja temeljem nadopune projekta i to za zanimanja grafički tehničar, kuhar, prodavač, komercijalista i turistički vodič. Prema pristiglim obrascima u 2011. godini, **7 osoba** je uspjelo ostvariti zaposlenje i to za zanimanja cvjećar, radnik visokogradnje i sobarica. U 2011. bilježimo prvi smrtni slučaj osobe koja je bila korisnik Projekta resocijalizacije. Tijekom provedbe Projekta, kao jedan od problema koji je kontinuirano prisutan je **neredovito dostavljanje ili uopće nedostavljanje obrazaca od strane nadležnih državnih ustanova i terapijskih zajednica** u Zbirku osobnih podataka

o Projektu zbog čega se broj osoba uključenih u Projekt temeljem podataka iz Zbirke i podataka iz Izvješća značajno razlikuje.

14. Ured je od svih nadležnih ministarstava i ustanova zaduženih za provedbu Projekta resocijalizacije prikupio podatke i **izradio skupno Izvješće o provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama za 2010. koje je usvojilo Povjerenstvo za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske**, a isto je u sklopu redovitog godišnjeg Izvješća o provedbi Nacionalne strategije suzbijanja zlouporabe droga za 2009. godinu upućeno Vladi Republike Hrvatske.
15. U cilju osnaživanja organizacija civilnog društva koje provode programe i projekte s ciljem smanjenja stigmatizacije i socijalne isključenosti jedno od **prioritetnih područja Natječaja** Ureda za suzbijanje zlouporabe droga za dodjelu financijske potpore udrugama koje pridonose borbi protiv ovisnosti i suzbijanju zlouporabe droga iz sredstava Državnog proračuna za 2011. godinu bila je **Resocijalizacija ovisnika o drogama** što je uključivalo i provedbu različitih programa školovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika, te pružanja drugih oblika pomoći pri resocijalizaciji i socijalnom uključivanju liječenih ovisnika. Tijekom **2011.** godine od strane Ureda dodijeljena su financijska sredstva za **15 projekata** udruga koje provode projekte resocijalizacije. Udruge su pružile neki oblik pomoći u resocijalizaciji za **ukupno 558 liječenih ovisnika od toga za 449 muškaraca i 109 žena (Tablica 1.)**. Najveći broj usluga koje su udruge pružile ovisnicima u procesu njihove resocijalizacije odnosio se na informiranje o Projektu i psihosocijalnu podršku (534 informiranje i psihosocijalna podrška 517), ali je ipak i značajnom broju ovisnika pružena usluga školovanja (za 246 ovisnika) te pomoć pri zapošljavanju i/ili samozapošljavanju (za 295 ovisnika), dok je za 141 ovisnika pružena usluga pomoći u stanovanju odnosno prihvat nakon završenog liječenja ili izdržane zatvorske kazne (Tablica 2.).

Tablica 1. *Udruge i projekti resocijalizacije koje je financirao Ured u 2011., te broj korisnika obuhvaćenih projektom prema spolu*

Naziv udruge	Naziv projekta	Dodijeljen iznos	Ukupan broj korisnika projekta	Muškarci	Žene
Udruga Dedal, Split	Projekt resocijalizacije - Potpora	25.000,00	52	44	8
Udruga Institut, Pula	Za tebe ću...	25.000,00	60	39	21
Udruga San Patrignano, Split	Duga 2011	23.000,00	24	17	7
Udruga Porat, Zadar	Novi korak	23.000,00	10	6	4
Udruga Ne ovisnost, Osijek	Stambena zajednica 2011	28.000,00	16	14	2
Udruga Pet+, Zagreb	Resocijalizacija liječenih ovisnika u poljoprivredi	33.000,00	26	26	0
Udruga Liga za prevenciju ovisnosti, Split	Resocijalizacijom do prevencije	26.000,00	27	21	6
Udruga Terra, Rijeka	Program rehabilitacije i resocijalizacije ovisnika o drogama i bivših osuđenika ovisnika	25.000,00	113	82	31
Udruga Comunita Mondo Nuovo, Zadar	Podrška i potpora nakon izlaska iz terapijske zajednice	28.000,00	30	30	0
Udruga roditelja Zajednica Susret, Zagreb	Ususret sutra	22.000,00	20	20	0
Udruga Egzodus, Rijeka	Resocijalizacija bivših ovisnika i zatvorenika u samostalni život i rad „Pravi korak“	25.000,00	23	23	0
Udruga Sirius, Zagreb	Osnažimo najslabije na tržištu rada	28.000,00	20	20	0
Humanitarna organizacija Zajednica Susret, Split	Prihvati pomoć	37.000,00	98	82	16
Udruga Prijatelj, Šibenik	Šibenik 3	24.000,00	15	9	6
Udruga Anst 1700, Split	Trodimenzionalna resocijalizacija	28.000,00	24	16	8
UKUPNO		400. 000, 00	558	449	109

Tablica 2. Vrste usluga koje su pružile udruge u procesu resocijalizacije prema broju korisnika

Naziv udruge	Ukupan broj korisnika		Školovanje	Informiranje	Pomoć pri zapošljavanju/ samozapošljavanju	Psiho-socijalna podrška	Stanovanje-stambena zajednica/prihvat nakon završene rehabilitacije
	M	Ž					
DEDAL	44	8	54	54	54	54	54
INSTITUT	39	21	1	49	6	60	16
SAN PATRIGNANO	17	7	11	13	9	24	4
PORAT	6	4	9	10	2	10	0
NEOVISNOST	14	2	12	12	3	16	12
PET PLUS	26	0	26	26	26	26	26
LIGA ZA PREVENCIJU OVISNOSTI	21	6	27	27	27	27	0
TERRA	82	31	32	113	76	96	0
MONDO NUOVO	30	0	3	30	30	30	0
UDRUGA RODITELJA ZAJEDNICA SUSRET	20	0	1	20	20	20	0
EGZODUS	23	0	12	23	3	10	5
SIRIUS	20	0	3	20	5	10	0
HUMANITARNA ORGANIZACIJA ZAJEDNICA SUSRET	82	16	28	98	3	98	0
PRIJATELJ	9	6	3	15	7	12	0
ANST	16	8	24	24	24	24	24
UKUPNO	449	109	246	534	295	517	141

2. Ministarstvo zdravlja

Ministarstvo zdravlja jedan je od nositelja provedbenih mjera i aktivnosti sadržanih u Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama. Među aktivnostima navedenog za koju je zaduženo Ministarstvo zdravlja je procjena zdravstvene i radne sposobnosti ovisnika u zatvorskom sustavu te njihova profesionalna orijentacija, u svrhu prekvalifikacije ili dokvalifikacije čiji je cilj buduće lakše uključivanje na tržište rada, a time i bolja resocijalizacija u širu društvenu sredinu.

U okviru provedbenih mjera Projekta, Ministarstvo zdravlja je izvršilo odabir i ugovorilo procjenu zdravstvene i radne sposobnosti te osiguralo financijska sredstva za troškove zdravstvenih pregleda zatvorenika uključenih u Projekt, odnosno za usluge specijalističkih pregleda liječnika specijalista medicine rada na područjima županija gdje su locirani zatvori ili kaznionice. Odabir zatvorenika za sudjelovanje u Projektu resocijalizacije na području Republike Hrvatske u nadležnosti je Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa, a organizaciju specijalističkih pregleda za zatvorenike provode upravitelji kaznionica i zatvora u suradnji s odabranim liječnicima medicine rada.

Prema dostavljenim izvješćima i računima liječnika specijalista medicine rada s kojima je ugovorena usluga specijalističkih pregleda, u 2011. godini je izvršena procjena zdravstvene i radne sposobnosti za **dvadeset i šest (26)** osoba. Od toga je dvadeset i dva (22) zatvorenika s područja Sisačko-moslavačke županije i četiri (4) zatvorenika s područja Šibensko-kninske županije. Ukupni troškovi specijalističkih pregleda liječnika specijalista medicine rada u 2011. godini iznosili su **4.959,40 kn**.

3. Ministarstvo socijalne politike i mladih

Ministarstvo socijalne politike i mladih jedan je od nositelja provedbenih mjera i aktivnosti sadržanih u Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama. Temeljem Projekt resocijalizacije **Centri za socijalnu skrb** zaduženi su na razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (županija/gradova) za informiranje ovisnika iz ciljane skupine o svim mogućnostima za uključivanje u ovaj projekt te pružanje drugih oblika socijalne skrbi i potpore ovisnicima tijekom procesa resocijalizacije, kao i praćenje njihovog individualnog programa resocijalizacije (školovanje ili prekvalifikacija te zapošljavanje) nakon izlaska iz zatvora ili završetka programa u terapijskoj zajednici i/ili domu za ovisnike i redovito dostavljanje evaluacijskog obrasca za praćenje individualnog programa. Također temeljem Nadopune Projekta od 17. ožujka 2009. centri za socijalnu skrb zaduženi su da ovisnike nakon završenog tretmana u terapijskoj zajednici ili izdržane kazne zatvora uključuju programe školovanja odnosno završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja na teret Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Centar za socijalnu skrb će s ovisnikom koji se uključi u školovanje sklopiti ugovor o međusobnim pravima i obvezama kojim će ga se zadužiti da do završetka srednjoškolskog obrazovanja se redovito javlja u Centar za socijalnu skrb i nadležnu Službu za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti

U 2011. godini došlo je do **intenzivnijeg angažmana centara za socijalnu skrb** ne samo pri uključivanju ovisnika u školovanje za završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja već i pri njihovom praćenju i pružanju socijalne podrške nakon izlaska iz ustanove. Tijekom 2011. Centri su uključili u projekt resocijalizacije **35 ovisnika (26 muškaraca i 9 žena)**, što predstavlja povećanje u odnosu na 2010. godinu kada je bilo uključeno 25 osoba. Također, još je 125 ovisnika (111 muških, 14 ženskih) koji su rješenjem centara za socijalnu skrb smješteni u Dom za ovisnike Zajednice Susret bili uključeni u Projekt resocijalizacije za vrijeme boravka u ustanovi, kao i 16 muških ovisnika koji su od strane centara smješteni u Dom za ovisnike Đurmanec.

Centri za socijalnu skrb aktivno su se uključili Projekt resocijalizacije u svim segmentima djelatnosti za koju su zaduženi. Koordinator u centru za socijalnu skrb je za svakog povratnika sa programa resocijalizacije dostavio izvješće drugim nadležnim službama te je također informirao povratnike o mogućnostima u vezi s nastavkom resocijalizacije te predviđenim projektnim aktivnostima, ali je provodio i savjetodavni rad sa pojedincem te pružao pomoć obitelji. Tijekom provođenja Projekta uočeno je da još uvijek postoji nedovoljna suradnja između službi na lokalnoj razini (posebice u pogledu dostavljanja podataka od drugih službi vezano za uključenost korisnika u Projekt) te je stoga manji broj korisnika stigao u centre.

Tijekom 2011. godine Uprava za socijalnu skrb nije utrošila dodatna financijska sredstva za provedbu Projekta s obzirom da se provedba istog odvija u okviru redovite djelatnosti stručnih radnika u centrima za socijalnu skrb. Međutim tijekom 2011. utrošena su financijska sredstva za sufinanciranje smještaja, rehabilitacije i resocijalizacije ovisnika u terapijskim zajednicama i domovima za ovisnike u ukupnom iznosu od *4.614.950,63 kuna*¹.

4. Ministarstvo rada i mirovinskog sustava

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava pri izradi dvogodišnjeg Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja (za 2011. i 2012. godinu, usvojen 03. veljače 2011. godine (u daljnjem tekstu: NPPZ)) uvrštava mjere za poticanje zapošljavanja osjetljivih skupina na tržištu rada, među kojima su i liječeni ovisnici. Ne postoje vremenska ograničenja u vezi početka primjene ovih mjera, te se iste mogu početi primjenjivati od dana prijave na evidenciju nezaposlenih Hrvatskog zavoda za zapošljavanje (HZZ).

U provedbi Projekta resocijalizacije mjere u nadležnosti Ministarstva rada i mirovinskoga sustava obuhvaćene NPPZ-om su:

- **3.4.3.1.**

Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina nezaposlenih osoba iz evidencije HZZ-a te onih koji se nalaze u otkaznom roku

---

¹ Sredstva utrošena za financiranje korisnika smještenih u terapijskim zajednicama nisu iskazana u tablici financijska sredstva budući da se ista ne odnose izravno na provedbu Projekta resocijalizacije.

- **3.4.3.2.**
Sufinanciranje zapošljavanja na „dijeljenom radnom mjestu“ posebnih skupina nezaposlenih osoba iz evidencije HZZ-a
- **3.4.3.4.**
Financiranje obrazovanja posebnih skupina prema potrebama tržišta rada
- **3.4.3.5.**
Sufinanciranje zapošljavanja posebnih skupina u programima javnih radova
- **3.4.3.14.**
Promocija, informiranje i edukacija nevladinih organizacija i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave o mjeri javnih radova, načinu izrade programa i ostvarivanju partnerstva u provedbi mjere

Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava kao nositelj mjera u potpunosti je izvršilo obvezu iz Projekta resocijalizacije. Donesen je NPPZ u okviru kojeg je pet mjera usmjereno na liječene ovisnike. Sve predviđene mjere su i provedene u 2011. godini a provedbeno tijelo je Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ). Prema evidenciji HZZ-a, mjerama aktivne politike zapošljavanja u 2011. godini obuhvaćeno je **39** liječenih ovisnika (korisnika Projekta resocijalizacije) a ukupan financijski trošak provedbe mjera usmjerenih liječenim ovisnicima iz NPPZ-a u 2011. godini iznosi **418.567, 00 kuna**². Prilikom provedbe mjera nije bilo nikakvih poteškoća, a tijekom 2012. godine planira se provođenje svih dosadašnjih aktivnosti na temelju NPPZ-a i u okviru financijskih sredstava koja su na raspolaganju iz Državnog proračuna.

5. Hrvatski zavod za zapošljavanje

Hrvatski zavod za zapošljavanje provodi mjere aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu (NPPZ) čija se provedba financira iz sredstava državnog proračuna. Tijekom 2011. godine nastojalo se informirati i senzibilizirati poslodavce i širu javnost o problemu zapošljavanja liječenih ovisnika. Hrvatski zavod za zapošljavanje bio je aktivni sudionik regionalnih edukacija o Projektu resocijalizacije putem predstavljanja mjera za bivše ovisnike iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu (NPPZ) i predstavljanja primjera dobre prakse iz područja resocijalizacije ovisnika koje se provode kroz aktivnosti područnih službi Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje.

Područne službe Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje su tijekom 2011. godine kontinuirano provodile mjere za poticanje obrazovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika o drogama sukladno Nacionalnoj strategiji suzbijanja zlouporabe (opojnih) droga i Akcijskom planu suzbijanja zlouporabe (opojnih) droga za razdoblje od 2009. do 2012. godine (Poglavljja 4.3.4. Resocijalizacija ovisnika o drogama, Mjera 1, provedbene aktivnosti 9 i 10). Mjere poticanja obrazovanja i zapošljavanja ostvarivane su kroz aktivnosti profesionalnog usmjeravanja te mjere aktivne politike sufinanciranja i

---

² Navedena financijska sredstva iskazana su i u izvješću Hrvatskog zavoda za zapošljavanje.

financiranja obrazovanja i zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu (NPPZ).

Područne službe Zavoda, sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije, zadužene su za sljedeće aktivnosti:

- Provođenje profesionalnog usmjeravanja i procjene radne sposobnosti na zahtjev terapijske zajednice i domova za ovisnike
- Provođenje profesionalnog usmjeravanja i procjene radne sposobnosti za ovisnike koji su u postupak prekvalifikacije ili doškoloavanja upućeni prema preporuci ovlaštenog liječnika u Službi za prevenciju ovisnosti
- Izrada procjene i mišljenja o ovisniku koji će eventualno ući u program prekvalifikacije ili doškoloavanja i njihovo
- Dostavljanje ustanovi (terapijskoj zajednici, ustanovi socijalne skrbi) gdje je provedeno profesionalno usmjeravanje, te Službi za prevenciju ovisnosti ako je ovisnik upućen na profesionalno usmjeravanje na osnovi preporuke ovlaštenog liječnika u Službi
- Uključivanje ovisnika u program doškoloavanja, prekvalifikacije i osposobljavanja za zanimanja koja su potrebna na tržištu rada u određenoj županiji, sukladno mjerama aktivne politike zapošljavanja i Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja
- Pismeno izvještavanje Centra za socijalnu skrb i Službe za prevenciju ovisnosti o ovisniku koji je uključen u program, vrsti zanimanja za koji je započeta prekvalifikacija ili doškoloavanje te o odgojno-obrazovnoj ustanovi u kojoj se program provodi
- Povezivanje ovisnika koji su završili program doškoloavanja i prekvalifikacije s potencijalnim poslodavcima i informiranje o mjerama iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja
- Prema posebnom evaluacijskom obrascu vođenje evidencije o ovisnicima za koje su provedeni profesionalno usmjeravanje i ocjena radne sposobnosti, o ovisnicima koji su upućeni na prekvalifikaciju i zapošljavanje putem područne službe Zavoda, kao i onima koji su posredovanjem područne službe dobili zaposlenje, te popunjene obrasce izravno dostavljati Uredu za suzbijanje zlouporabe droga
- Kontinuiranu suradnju s Centrom za socijalnu skrb i Službama za prevenciju ovisnosti u provedbi projekta resocijalizacije

Tijekom 2011. godine u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje kontinuirano se provodila identifikacija registriranih liječenih ovisnika o drogama radi uključivanja u aktivnosti predviđene Projektom resocijalizacije.

U 2011. godini ukupno je registrirano **128 liječenih ovisnika o drogama** od čega **86 muškaraca i 42 žene** u 22 područne službe Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. U sklopu pripreme za zapošljavanje do 31. prosinca 2011. godine **126** bivših ovisnika o drogama je bilo uključeno u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja. Za 81 osobu je izvršena psihološko-medicinska obrada, a 36 korisnika Projekta su bila uključena u radionice za stjecanje vještina aktivnog traženja posla.

Tijekom 2011. godine Zavod je sudjelovao u realizaciji obrazovnih programa putem mjera aktivne politike zapošljavanja, lokalnih partnerstva ili različitih projekata, te je u **obrazovne programe bilo uključeno 57 liječenih ovisnika o drogama** (od toga je **27 korisnika** Projekta uključeno u obrazovanje putem mjera aktivne politike zapošljavanja). Neka od zanimanja za koja su se kandidati osposobljavali tijekom 2011. bila su sljedeća: pomoćni keramičar, keramičar, operater na računalu, ECDL operater, računalni grafički dizajner, soboslikar, kuhar, pomoćni kuhar, pomoćni konobar, prodavač, komercijalist, bagerist, serviser klima uređaja, stolar itd.

Do 31. prosinca 2011. godine **zaposlen je 21 korisnik** Projekta resocijalizacije liječenih ovisnika, a od toga je sufinancirano zapošljavanje putem mjera aktivne politike za **5** korisnika Projekta. Radna mjesta na kojima su se ovisnici zaposlili su: pekar, dostavljač, skladišni radnik, komunalni poslovi, soboslikar - ličilac, statistički službenik, berač poljoprivrednih proizvoda, brusač, tapetar, kućni majstor, alatničar-mehaničar, zidar, vodoinstalater, radnik u građevini, prodavač, pomoćni kuhar, voditelj radova visokogradnje, recepcionar, grafički radnik, vozač i radni terapeut.

Osim mjera sufinanciranja zapošljavanja Zavod potiče zapošljavanje i putem mjera za financiranje obrazovanja, posredstvom kojih je **27** korisnika Projekta resocijalizacije uključeno u obrazovne programe, te mjera uključivanja u javne radove koje su obuhvatile **7** liječenih ovisnika o drogama. Zaključno, tijekom 2011. godine mjerama aktivne politike zapošljavanja obuhvaćeno je **39 liječenih ovisnika** – korisnika Projekta resocijalizacije.

Financijska sredstva utrošena na provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu utrošena na potpore za zapošljavanje liječenih ovisnika u 2011. godini iznose 144.000,00 kuna, na obrazovanje bivših ovisnika je utrošeno 142.047,00 kuna dok trošak uključivanja korisnika Programa resocijalizacije u javne radove ukupno iznosi 132.520,00 kuna.

Financijska sredstva utrošena za provedbu psihološko-medicinske obrade za 81 liječenog ovisnika, korisnika Programa resocijalizacije iznose ukupno 22.680,00 kuna.

Zaključno, ukupan financijski trošak provedbe aktivnosti psihološko-medicinske obrade, obrazovanja i zapošljavanja korisnika Programa resocijalizacije u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2011. godine iznosi 441.247,00 kuna. (*Tablica 5.*)

Plan daljnjih aktivnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje u provedbi Projekta za 2012. godinu uključuje:

- provođenje svih dosadašnjih aktivnosti za koje je Hrvatski zavod za zapošljavanje zadužen sukladno Protokolu;
- nastavak promoviranja Projekta i intenziviranje aktivnosti na informiranju potencijalnih korisnika o mogućnostima koje nudi Projekt;
- nastavak savjetovaniškog rada čiji je cilj motiviranje potencijalnih korisnika za uključivanje u aktivnosti Projekta;
- informiranje poslodavaca o mogućnostima sufinanciranja zapošljavanja rehabilitiranih ovisnika putem mjera aktivne politike zapošljavanja;
- intenziviranje suradnje s Centrima za socijalnu skrb i Službama za prevenciju ovisnosti u cilju ostvarivanja sukladnosti djelovanja;
- intenziviranje suradnje s terapijskim zajednicama i udrugama liječenih ovisnika kako bi se unaprijedile mogućnosti motiviranja liječenih ovisnika za uključivanje u Projekt;
- intenziviranje uključivanja korisnika Projekta u javne radove putem Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu.

Tablica 3. *Broj nezaposlenih osoba – liječenih ovisnika o drogama uključenih u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i psihološko-medicinsku obradu Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, uključenih u obrazovne programe, programe javnih radova i zaposlene posredovanjem Zavoda u 2011. godini*

Područna služba	Broj liječenih ovisnika uključenih u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja	Broj liječenih ovisnika uključenih u psihološko-medicinsku obradu	Broj liječenih ovisnika uključenih u obrazovne programe	Broj liječenih ovisnika uključenih u programe javnih radova	Broj ukupno zaposlenih liječenih ovisnika
BELOVAR	0	0	0	0	0
ČAKOVEC	6	1	2	0	0
DUBROVNIK	0	0	1	0	0
GOSPIĆ	0	0	0	0	0
KARLOVAC	1	1	1	0	0
KRAPINA	1	1	0	0	0
KRIŽEVCI	0	0	0	0	0
KUTINA	1	1	0	0	0

OSIJEK	23	19	20	1	2
POŽEGA	0	0	0	0	0
PULA	10	10	3	0	4
RIJEKA	11	11	10	1	2
SISAK	1	1	0	0	0
SL.BROD	3	1	0	0	0
SPLIT	13	13	4	1	1
ŠIBENIK	11	3	6	1	2
VARAŽDIN	2	2	0	0	2
VINKOVCI	0	0	0	0	0
VIROVITICA	2	1	0	1	1
VUKOVAR	0	0	0	0	1
ZADAR	12	7	6	2	3
ZAGREB	29	9	4	0	3
UKUPNO	126	81	57	7	21

Tablica 4. *Broj liječenih ovisnika o drogama uključenih u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja i procjene radne sposobnosti Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, uključenih u obrazovne programe i osoba koje su ostvarile zaposlenje posredovanjem Zavoda u 2007., 2008., 2009., 2010. i 2011. godini*

GODINA	Broj liječenih ovisnika za koje je obavljeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti	Broj liječenih ovisnika uključenih u obrazovne programe	Broj ukupno zaposlenih liječenih ovisnika
2007.	35	5	11
2008.	53	13	16
2009.	92	43	14
2010.	51	34	18
2011.	126	57	21
UKUPNO	357	152	80

Od 19. travnja 2007. kada je usvojen Projekt resocijalizacije do 31. prosinca 2011. Hrvatski zavod za zapošljavanje ukupno je proveo profesionalno usmjeravanje i procjenu radne sposobnosti za **357 ovisnika**, **152 liječenih ovisnika** je uključeno u obrazovne

programe, a **80 liječenih ovisnika** je ostvarilo zaposlenje i/ili koristilo poticaje za zapošljavanje.

Tablica 5. *Broj liječenih ovisnika o drogama uključenih u aktivnosti procjene radne sposobnosti i provedbu mjera aktivne politike zapošljavanja iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja (NPPZ) za 2011. i 2012. godinu i financijska sredstva utrošena za njihovu provedbu tijekom 2011. godine*

Aktivnost / mjera	Broj liječenih ovisnika uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja iz NPPZ-a	Utrošena financijska sredstva
Psihološko-medicinska obrada	126	22.680,00 kuna
Sufinanciranje zapošljavanja	5	144.000,00 kuna
Financiranje obrazovanja	27	142.047,00 kuna
Javni radovi	7	132.520,00 kuna
UKUPNO		441. 247, 00 kuna

6. Ministarstvo poduzetništva i obrta

Ministarstvo poduzetništva i obrta u okviru svoje nadležnosti temeljem Operativnog plana za poticanje malog i srednjeg poduzetništva provodi Projekt „Poticanje Zadrugnog poduzetništva“ u sklopu kojeg je navedeno Ministarstvo davatelj potpore za mjeru Poticanja razvoja zadruga koje razvijaju socijalno zadržno poduzetništvo. Korisnici te mjere su zadruge koje razvijaju socijalno zadržno poduzetništvo te zapošljavaju osobe s umanjenom radnom sposobnošću i potiču njihovo uključivanje u radne i gospodarske procese ili pružaju pomoć osobama u nepovoljnim osobnim, gospodarskim i socijalnim okolnostima radi uključivanja u širu društvenu zajednicu, gdje spadaju i liječeni ovisnici o drogama.

Tijekom 2011. potporu su ostvarile dvije ovisničke zadruge i to: Zadruga NEOS iz Osijeka koju je osnovala Udruga Ne-ovisnost iz Osijeka i Zadruga PET PLUS, Brestovac, koju je osnovala Udruga „Pet +“ iz Zagreba koje zapošljavaju ukupno **14 ovisnika**.

Ukupan financijski iznos koji su ostvarile navedene zadruge u 2011. godini bio je **235.000,00** kuna. Zadruge su po dostavljenim izvješćima o namjenskom utrošku sredstava u cijelosti opravdale dodijeljena sredstva. Osim navedenog, tijekom 2011. godine u predstavnici Ministarstva su sudjelovali na svim edukacijama o Projektu resocijalizacije ovisnika o drogama koje su održane u organizaciji ili suorganizaciji Ureda

za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske, a predstavnica Odjela za razvoj *clustera* i zadruga održala je prezentaciju Operativnog programa malog i srednjeg poduzetništva sa osobitim naglaskom na Projekt Poticanja Zadružnog poduzetništva.

7. Ministarstvo pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav

Nastavno na započete aktivnosti i sukladno Protokolu suradnje i postupanja u provedbi predmetnog Projekta, Ministarstvo pravosuđa-Uprava za zatvorski sustav tijekom 2011. godine provodilo je sljedeće aktivnosti:

1. **Profesionalno usmjeravanje** - Sukladno metodologiji Hrvatskog Zavoda za zapošljavanje provodi se testiranje putem psiholoških testova i motivacijskih razgovora
2. **Ocjena radne sposobnosti** - Sukladno propisima Ministarstva zdravlja ocjenu radne sposobnosti za zatvorenika donosi za to nadležan liječnik medicine rada. Mišljenje se dostavlja kaznionici kako bi se implementiralo u cjelokupnu stručnu procjenu profesionalne i radne sposobnosti za obavljanje određenog zanimanja
3. **Školovanje i prekvalifikacije** - Edukaciju za zanimanje računalni operater koja se sastoji od predavanja, radionica i vježbi, u trajanju od 150 sati u prostorijama Kaznionice i Zatvora provodi Pučko učilište „Mencl“.
4. **Informiranje i savjetovanje** - Informiranje i savjetovanje svih zainteresiranih zatvorenika u odnosu na sudjelovanje u Projektu Resocijalizacije putem redovite provedbe posebnih programa u svim kaznenim tijelima
5. **Promocija i predstavljanje Projekta**

Predstavljanje rezultata Projekta ostvarenih u kaznenim tijelima na stručnim sastancima i skupovima u organizaciji Ureda za suzbijanje zlouporabe droga.

Tijekom 2011. godine na razini Uprave za zatvorski sustav anketirano je ukupno **60 zatvorenika**. Anketirani su zatvorenici Kaznionice u Glini, Zatvora u Zadru i Zatvora u Šibeniku. Službenici Odjela tretmana Kaznionice u Glini, odnosno Zatvora u Šibeniku i Zatvora u Zadru izvršili su i dodatne stručne procjene zatvorenika glede njihova aktualnog zdravstvenog i socijalnog statusa prije uključivanje u cjelokupni proces Projekta. Tijekom veljače 2011. godine obavljeno je psihologijsko testiranje i profesionalno usmjeravanje za **32 zatvorenika**, te je program stručnog osposobljavanja za računalnog operatera završilo ukupno **32 zatvorenika (muškaraca)**, od toga **22 zatvorenika u Kaznionici u Glini i 10 zatvorenika u Zatvoru u Šibeniku**. Preostali anketirani zatvorenici (njih ukupno 28) nisu bili upisani u edukaciju, odnosno stručno osposobljavanje jer za njihovo školovanje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta nije imalo dostatna financijska sredstva. Program edukacije za zanimanje računalnog operatera u kaznenim tijelima provelo je Pučko učilište Mencl. Plaćanje troškova specijalističkih pregleda medicine rada za svih **32 zatvorenika** u cijelosti je snosilo Ministarstvo zdravlja po izvršenim pregledima odobravanjem naloga za plaćanje odabranim ordinacijama. Edukacija se sastojala od ukupno 150 sati predavanja i vježbi,

koja se je provodila pet puta tjedno u trajanju od po tri sata. Cjelokupna edukacija je trajala ukupno 10 tjedana.

Sredstva koja su utrošena u provedbu Projekta planirana su sredstva u sklopu državnog proračuna za Upravu za zatvorski sustav, te su kroz tekuće izdatke ove Uprave i utrošena.

Procesnom evaluacijom je praćen ulazni broj zatvorenika i zaključni broj zatvorenika polaznika edukacije i tijekom svih provedenih edukacija dobiveni rezultat je 100%.Svi upisani zatvorenici su završili edukaciju za računalnog operatera (nije bilo odustajanja, niti opadanja broja upisanih tijekom edukacije). Od mjera koje nisu realizirane, a predviđene su Projektom i nalaze se u djelokrugu Uprave za zatvorski sustav, a odnosile bi se na kvantitetu uključenih korisnika, te bi bilo poticajno uključivati u program i nešto veći broj ovisnika koji su na putu uspostave stabilne apstinencije, a ne samo one koji su postignuli i održavaju istu, kako je predviđeno Projektom.

S obzirom na ostvarene uspješne rezultate Projekta tijekom 2010. i 2011.godinu u kaznenim tijelima kao i činjenicu da je interes zatvorenika za uključivanje u ovaj projekt u stalnom porastu u velikom broju kaznenih tijela od 2009.godine, potrebno je razmotriti mogućnost **kod Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta kako bi se povećala predviđena financijska sredstava za Projekt resocijalizacije za 2012. godinu u dijelu koji se odnosi na Upravu za zatvorski sustav.**

8. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta

Sukladno Protokolu suradnje i postupanja mjerodavnih državnih tijela, ustanova i organizacija civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, Uprava za zajedničke programe, Odjel za posebne programe u 2011. godini provodio je mjere iz Projekta resocijalizacije. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta sukladno Projektu resocijalizacije i Protokolu zaduženo je za pokrivanje svih troškova prekvalifikacije ili doškoloavanja u svim slučajevima gdje se program prekvalifikacije ili doškoloavanja počne provoditi u terapijskoj zajednici, ustanovi socijalne skrbi ili zatvorskoj ustanovi, te ako se u cijelosti provede u ustanovi ili pak djelomično u ustanovi a djelomično nakon izlaska iz ustanove, kao i pokrivanje troškova školovanja do završetka srednjoškolskog obrazovanja na prijedlog centara za socijalnu skrb, temeljem Nadopune Projekta od 17. ožujka 2009. godine. U 2011. godini za na naknadu troškova školovanja korisnika Projekta resocijalizacije ukupno je utrošeno **372.651,50 kuna** na 71 školarinu za ukupno **68 korisnika od čega 40 muškaraca i 28 žena**. Od navedene 71 školarine, preporuke su se odnosile na korisnike iz zatvorskog sustava (41 školarina), centara za socijalnu skrb (11 školarina) i nevladinih organizacija (20 školarina). Korisnici su se školovali ili prekvalificirali za sljedeća zanimanja: komercijalist, ekonomist, kuhar, računalni operater, prodavač, ECDL-operater, građevinski tehničar, elektromehaničar, instalater grijanja i klimatizacije, soboslikar, turistički vodič i hotelijersko turistički radnik. Između

izabranih prekvalifikacija ili dokvalifikacija prevladavaju kraći oblici školovanja poput informatičkih tečajeva – ECDL operater ili računalni operater (ukupno 52 školarine). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa uključilo se u regionalne edukacije o Projektu resocijalizacije koje je organizirao Ured za suzbijanje zlouporabe droge.

Tablica 6. *Projekt resocijalizacije ovisnika (2008. - 2011.) - Broj školarina, obrazovnih programa i liječenih ovisnika uključenih u obrazovne programe od 2008. do 2011. godine za koje je troškove snosilo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.*

Ustanova koja je uputila kandidata u projekt	Pokazatelji	Financijska godina			
		2008.	2009.	2010.	2011.
Nevladine organizacije	Broj školarina	3	64	20	20
	Broj obrazovnih programa	3	62	19	20
	Broj kandidata	3	58	19	18
Penalni sustav	Broj školarina	0	4	38	41
	Broj obrazovnih programa	0	3	38	41
	Broj kandidata	0	3	38	41
Centri za socijalni rad	Broj školarina	0	2	7	11
	Broj obrazovnih programa	0	2	7	10
	Broj kandidata	0	2	7	10
Ukupno	Broj školarina	3	70	65	71
	Broj obrazovnih programa	3	67	64	70
	Broj kandidata	3	63	64	68

Od početka 2008. do konca 2011. na teret Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta plaćena je školarina za ukupno **198** liječenih ovisnika-korisnika projekta resocijalizacije.

9. Financijska sredstava utrošena iz Državnog proračuna za 2010. za provedbu projekta Resocijalizacije

Tablica 7. Sredstva Državnog proračuna za 2011. utrošena za provedbu Projekta

NOSITELJ	PODRUČJE	IZNOS (KN)
Ured za suzbijanje zlouporabe droga Vlade Republike Hrvatske	1. Mjere za poticanje zapošljavanja Sufinanciranje organizacija civilnog društva i drugih ustanova koje provode programe usmjerene na pomoć ovisnicima pri doškoloivanju, prekvalifikaciji i privremenom ili trajnom zapošljavanju	400.000,00
	2. Mjere predstavljanja projekta i provedba projekta Medijske aktivnosti s ciljem predstavljanja projekta i tiskanje brošure „Aktivno tražim posao“	15.000,00
UKUPNO		415.000,00
Hrvatski zavod za zapošljavanje	■ Mjere za poticanje zapošljavanja rehabilitiranih ovisnika koje su uvrštene u Nacionalni plan za poticanje zapošljavanja za 2011.-2012. godinu	441.247,00
Ministarstvo poduzetništva i obrta	■ Mjere za poticanje zapošljavanja rehabilitiranih ovisnika koje su uvrštene u Operativni plan poticanja malog i srednjeg poduzetništva 2011. - Poticanje samozapošljavanja i otvaranje zadruga	235.000,00
Ministarstvo zdravlja	■ Profesionalno usmjeravanje i ocjena radne sposobnosti ■ Podmirivanje troškova zdravstvenog pregleda ovisnika prije uključivanja u projekt resocijalizacije (obrada u zatvorskim ustanovama)	4.959,40
Ministarstvo socijalne politike i mladih	■ Rad stručnih djelatnika u centrima za socijalnu skrb	U okviru redovitih poslova stručnih radnika u Centrima
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta	■ Aktivnosti u provedbi Protokola ■ Doškoloivanje temeljem Nadopune projekta – završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja ■ Doškoloivanje i prekvalifikacija u Terapijskim	372.651,50

	zajednica i zatvorskim ustanovama	
Ministarstvo pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav	1. Aktivnosti u provedbi Protokola Planiranje i programiranje pojedinačnih programa izvršavanja kazne zatvora koji će sadržavati doškoloavanje, prekvalifikaciju i osposobljavanje zatvorenika za odgovarajuće zanimanje tijekom boravka u zatvorskom sustavu i nakon izlaska na slobodu - profesionalna orijentacija i ocjena radne sposobnosti	Sredstva nisu prikazana budući da se radi o financijskim sredstvima predviđenim za redoviti rad psihologa i službenika tretmana u zatvorskim ustanovama
	2. Aktivnosti u provedbi Protokola Tromjesečno praćenje i evaluacija provedbe programa prekvalifikacije, doškoloavanja i osposobljavanja zatvorenika za zanimanje, te sačinjavanje pojedinačnog izvješća o provedbi programa sukladno evaluacijskom obrascu koje će dostavljati Uredu za suzbijanje zlouporabe droga Vlade RH	
UKUPNO		1. 468. 857, 90

10. Analiza učinaka provedenih mjera Projekta resocijalizacije

Tijekom 2011. godine sva nadležna ministarstva i ostala državna tijela sukladno svojim ovlastima i odgovornostima navedenim u Projektu i Protokolu provodila su projektne aktivnosti s ciljem resocijalizacije i društvene reintegracije rehabilitiranih ovisnika o drogama.

Za provedbu Projekta u 2011. godini ukupno je utrošeno **1.468.857,90 kuna što je u odnosu na 2010. kada je utrošeno 1.624.988,74 kuna smanjenje za 9,6%**. Međutim, unatoč tome izvješća o provedbi Projekta resocijalizacije u 2011. godini pokazuju da se isti počeo intenzivnije provoditi od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Ministarstva pravosuđa Uprave za zatvorski sustav **te se značajno veći broj ovisnika** uključio u programe obrazovanja i osposobljavanja nego ranijih godina.

U 2011. došlo je do značajnog povećanja broja ovisnika uključenih u Projekt temeljem mjera aktivne politike zapošljavanja koje provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja za 2011. i 2012. godinu te **intenzivnijeg angažmana centara za socijalnu skrb** ne samo pri uključivanju ovisnika u školovanje za završetak započetog srednjoškolskog obrazovanja već i pri njihovom praćenju i pružanju socijalne podrške nakon izlaska iz ustanove.

Nadalje, od strane organizacija civilnog društva došlo je do povećanja broja i kvalitete usluga pruženih liječenim ovisnicima u Projektu resocijalizacije, ali i bolje i kvalitetnije suradnje s državnim institucijama. Od ove godine sva nadležna državna tijela i organizacije civilnog društva dostavile su podatke o korisnicima Projekta razvrstane prema spolu što će ubuduće omogućavati planiranje specifičnih programa resocijalizacije prilagođene muškarcima ili ženama ovisnicama.

- U 2011. od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje ukupno je registrirano **128 liječenih ovisnika o drogama** od čega **86 muškaraca** i **42 žene** u 22 područne službe Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje. U sklopu pripreme za zapošljavanje do 31. prosinca 2011. godine **126** bivših ovisnika o drogama je bilo uključeno u aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, za **81** osobu je izvršena psihološko-medicinska obrada, a **36** korisnika Projekta su bila uključena u radionice za stjecanje vještina aktivnog traženja posla. Tijekom 2011. godine u obrazovne programe putem mjera aktivne politike zapošljavanja, lokalnih partnerstva ili različitih projekata bilo je uključeno **57** liječenih ovisnika o drogama. Do 31. prosinca 2011. godine **zaposlen je 21 korisnik, a još 7 ovisnika je zaposleno putem mjera uključivanja u javne radove**. S obzirom da je u 2010. godini za **51 liječenog ovisnika** izvršeno profesionalno usmjeravanje i procjena radne sposobnosti, **34 ovisnika je bilo uključeno u obrazovne programe, 9 je zaposleno, a još 9 je zaposleno u programima javnih radova vidimo da je došlo do značajnog povećanja (od 151%) broja uključenih u Projekt od strane područnih službi Hrvatskog zavoda za zapošljavanje**. Od 19. travnja 2007. kada je usvojen Projekt resocijalizacije do 31. prosinca 2011. Hrvatski zavod za zapošljavanje ukupno je proveo profesionalno usmjeravanje i procjenu radne sposobnosti za **357 ovisnika, 152 liječenih ovisnika** je uključeno u obrazovne programe, a **80 liječenih ovisnika** je ostvarilo zaposlenje i/ili koristilo poticaje za zapošljavanje.
- Tijekom 2011. Centri su uključili u projekt resocijalizacije **35 ovisnika (26 muškaraca i 9 žena)**, a još je 125 ovisnika (111 muških, 14 ženskih) koji su rješenjem centara za socijalnu skrb smješteni u Dom za ovisnike Zajednice Susret bili uključeni u Projekt resocijalizacije za vrijeme boravka u ustanovi, kao i 16 muških ovisnika koji su od strane centara smješteni u Dom za ovisnike Đurmanec.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta financiralo je nekoliko ciklusa tečajeva za ovisnike koji se nalaze u terapijskim zajednicama i zatvorskim ustanovama, a temeljem nadopune Projekta od 17. ožujka 2009. financiralo je i školovanje ovisnika do završetka započetog srednjoškolskog obrazovanja temeljem preporuke centara za socijalnu skrb te je ukupno tim obrazovnim programima u 2011. bilo obuhvaćeno za ukupno **68 korisnika od čega 40 muškaraca i 28 žena**, što predstavlja povećanje u odnosu na 2010. kada je ovim programima bilo obuhvaćeno 60 ovisnika o drogama.
- U cilju osnaživanja organizacija civilnog društva koje provode programe i projekte s ciljem smanjenja stigmatizacije i socijalne isključenosti jedno od **prioritetnih područja Natječaja** Ureda za suzbijanje zlouporabe droga za dodjelu financijske

potpore udrugama koje pridonose borbi protiv ovisnosti i suzbijanju zlouporabe droga iz sredstava Državnog proračuna za 2011. godinu bila je **Resocijalizacija ovisnika o drogama** što je uključivalo i provedbu različitih programa školovanja i zapošljavanja liječenih ovisnika, te pružanja drugih oblika pomoći pri resocijalizaciji i socijalnom uključivanju liječenih ovisnika. Tijekom **2011.** godine od strane Ureda dodijeljena su financijska sredstva za **15 projekata** udruga koje provode projekte resocijalizacije, u okviru kojih je pomoć u resocijalizaciji pružena za oko **558** liječenih ovisnika o drogama od čega **449 muškaraca i 109 žena ovisnica**. Najveći broj usluga koje su udruge pružile ovisnicima u procesu njihove resocijalizacije odnosio se na informiranje o Projektu i psihosocijalnu podršku (534 informiranje i psihosocijalna podrška 517), ali je ipak i značajnom broju ovisnika pružena usluga školovanja (**za 246 ovisnika**) te pomoć pri zapošljavanju i/ili samozapošljavanju (**za 295 ovisnika**), dok je za 141 ovisnika pružena usluga pomoći u stanovanju odnosno prihvata nakon završenog liječenja ili izdržane zatvorske kazne.

- U 2011. temeljem javnog poziva Ministarstva poduzetništva i obrta financijsku potporu su ostvarile dvije zadruge za socijalno zadružno poduzetništvo liječenih ovisnika (Zadruga NEOS iz Osijeka i Zadruga Vita ANST iz Splita) te je na taj način omogućeno samozapošljavanje za **14 liječenih ovisnika**.
- Ministarstvo pravosuđa Uprava za zatvorski sustav i Ministarstvo zdravlja izvršili su obradu zatvorenika - ovisnika o drogama koji bi se u programe školovanja uključili za vrijeme boravka u ustanovi. Ministarstvo pravosuđa je započelo provedbu stručnog osposobljavanja za računalnog operatera te je spomenuti program stručnog osposobljavanja završilo ukupno **32 zatvorenika (muškaraca)** u Kaznionici u Glini i Šibeniku.

Ukupno je od strane svih nadležnih ministarstava i državnih tijela i nevladinih organizacija u Projekt resocijalizacije bilo uključeno **oko 754 liječena ovisnika od toga 575 muškaraca i 179 žena**. Navedeni broj treba uzeti kao **okvirni broj** ovisnika uključenih u Projekt jer je moguće da su ovisnici koji su primili pomoć u resocijalizaciji od strane nevladinih organizacija također bili uključeni u Projekt od strane Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i nadležnih ministarstava i obrnuto³. (Tablica 8.)

Međutim, unatoč tome iz priloženih podataka je vidljivo da je došlo do značajno većeg angažmana svih nadležnih državnih institucija na nacionalnoj i lokalnoj razini kao i aktivnijeg i kvalitetnijeg pristupa resocijalizaciji ovisnika od strane organizacija civilnog društva.

---

³ Svi ovisnici koji su uključeni u Projekt resocijalizacije od strane centara za socijalnu skrb već su prikazani u evidenciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta i Hrvatskog zavoda za zapošljavanje. Ovisnici koji su uključeni u Projekt od strane Uprave za zatvorski sustav Ministarstva pravosuđa i Ministarstva zdravlja sadržani su također u evidenciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta.

Tablica 8. Ukupan broj ovisnika uključenih u Projekt resocijalizacije od strane nadležnih državnih tijela i organizacija civilnog društva prema spolu

Naziv državnog tijela /OCD-a	M	Ž	Ukupno
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ministarstvo rada i mirovinskog sustava ■ Hrvatski zavod za zapošljavanje 	86	42	128
<ul style="list-style-type: none"> ■ Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta, ■ Ministarstvo zdravlja, ■ Ministarstvo socijalne politike i mladih i ■ Ministarstvo pravosuđa-Uprava za zatvorski sustav 	40	28	68
<ul style="list-style-type: none"> ■ Organizacije civilnog društva (udruge, terapijske zajednice i zadruge) 	449	109	558
SVEUKUPNO	575	179	754

Od 19. travnja 2007. kada je usvojen Projekt resocijalizacije do 31. prosinca 2011. Hrvatski zavod za zapošljavanje ukupno je proveo profesionalno usmjeravanje i procjenu radne sposobnosti za 357 ovisnika, 152 liječenih ovisnika je uključeno u obrazovne programe, a 80 liječenih ovisnika je ostvarilo zaposlenje i/ili koristilo poticaje za zapošljavanje. Od početka 2008. do konca 2011. na teret Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa plaćena je školarina za ukupno 198 liječenih ovisnika-korisnika projekta resocijalizacije, što znači da je u neke oblike formalnog školovanja i/ili prekvalifikacije do sada bilo ukupno uključeno 350 liječenih ovisnika.

Unatoč navedenim pozitivnim rezultatima, tijekom provedbe Projekta uočeni su i **problemi** koji su onemogućili da se još veći broj korisnika (liječenih ovisnika) uključi u Projekt. Prije svega uočen je problem **nedovoljnog upućivanja ovisnika u Projekt resocijalizacije od strane Službi za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti** županijskih zavoda za javno zdravstvo, te je stoga potrebno uputiti preporuku navedenim službama da sukladno Protokolu suradnje i postupanja u mjerodavnih državnih tijela i ustanova i organizacije civilnog društva u provedbi Projekta resocijalizacije ovisnika o drogama, uključuju ovisnike u Projekt resocijalizacije posebice ovisnike koji duže vrijeme stabilno održavaju apstinenciju ili ako su na supstitucijskoj terapiji i pridržavaju se propisanog načina liječenja.

Primijećena je i nedovoljna senzibilizacija cjelokupne **ali i stručne javnosti za projekt resocijalizacije te nedovoljna senzibilizacije gospodarstvenika** za zapošljavanje liječenih ovisnika kao i vrlo velika **neaktivnost i nezainteresiranost pojedinih županija** za uključivanje u provedbu Projekta resocijalizacije. I dalje je prisutna **nedovoljna suradnja** područnih službi Zavoda za zapošljavanje, službi za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti, centara za socijalnu skrb, terapijskih zajednica, zatvorskih ustanova, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i nevladinih organizacija koje pružaju pomoć ovisnicima u resocijalizaciji pri uključivanje liječenih ovisnika u programe školovanja i zapošljavanja putem mjera iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja, posebice putem mjera javni radovi te posebice u onim županijama gdje je iznimno mali broj osoba uključen u Projekt resocijalizacije. Uočen je **problem uključivanja maloljetnika i mlađih punoljetnika smještenih u domovima socijalne skrbi** u Projekt resocijalizacije budući da je u tim ustanovama smješten i veliki broj maloljetnika i mlađih punoljetnih osoba koje su ovisnici i konzumenti droga.

Kontinuirano je prisutan i problem **neredovitog dostavljanja ili uopće nedostavljanja obrazaca za praćenje individualnog programa resocijalizacije** u Zbirku osobnih podataka o korisnicima Projekta koja se vodi pri Uredu. Unatoč naporima Ureda da putem različitih medijskih aktivnosti, regionalnih edukacija i podjelom promotivnih materijala potakne što bolju informiranost stručnih institucija i nevladinih organizacija, a samim tim i liječenih ovisnika o Projektu resocijalizacije i dalje je prisutan problem **nedovoljne informiranosti liječenih ovisnika o načinima i mogućnostima uključivanja u Projekt**.

Ured za suzbijanje zlouporabe droga je u **svibnju 2011.** pokrenuo prvu **znanstvenu evaluaciju Nacionalne strategije za razdoblje od 2006. do 2012. godine**. Evaluaciju je provodio **Trimbos institut iz Nizozemske** kao nezavisni vanjski evaluator, uz tehničku i financijsku potporu TAIEX-a⁴ i horizontalnog IPA 3 projekta Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za ulazak u Europsku uniju.

Ključne sugestije evaluacije u području Resocijalizacije ovisnika o drogama su: razviti modele dugoročnog praćenja i podrške te definirati ulogu i odgovornost pružatelja usluga u tim modelima resocijalizacije. Važan element u projektima resocijalizacije trebala bi biti profesionalizacija rada i jasno određene uloge i odgovornosti postojećih službi aktivnih u socijalnoj rehabilitaciji.

---

⁴ Skraćeno od „*Technical Assistance Information Exchange*“ - instrument za izgradnju institucija koji nudi kratkoročnu pomoć pri prihvaćanju, primjeni i provedbi pravne stečevine EU (acquis-a).

11. Zaključak

Iz analize ovog izvješća može se zaključiti da je zbog unapređenja provedbe mjera iz Projekta te poboljšanja suradnje među nositeljima mjera iz Projekta potrebno poduzeti sljedeće aktivnosti:

1. Potrebno je potaknuti aktivniju suradnju područnih službi Zavoda za zapošljavanje, službi za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti, centara za socijalnu skrb, terapijskih zajednica, zatvorskih ustanova, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i nevladinih organizacija koje pružaju pomoć ovisnicima u resocijalizaciji liječenih ovisnika kako bi se unaprijedilo veće uključivanje liječenih ovisnika u programe školovanja te potaknulo zapošljavanje liječenih ovisnika putem mjera iz Nacionalnog plana za poticanje zapošljavanja 2011.-2012., posebice putem mjera javni radovi te posebice u onim županijama gdje je iznimno mali broj osoba uključen u Projekt resocijalizacije.
2. S ciljem što boljeg informiranja liječenih ovisnika, ali i nositelja provedbe mjera iz Projekta o svim pitanjima vezanim za provedbu projekta i načinim uključivanja ovisnika u isti, potrebno je i nadalje redovito provoditi regionalne edukacije o Projektu resocijalizacije, te redovito dostavljati sve informacije o Projektu svim nadležnim institucijama zaduženim za provedbu Projekta.
3. S obzirom da se projekt „Socijalno zadružno poduzetništvo“ pokazao kao uspješan oblik samozapošljavanja liječenih ovisnika i dobro prihvaćen od strane ovisnika o drogama, potrebno je da Ured za suzbijanje zlouporabe droga u suradnji s Ministarstvom poduzetništva i obrta i dalje potiče osnivanja zadruga koje promiču socijalno zadružno poduzetništvo s ciljem poticanja s samozapošljavanja liječenih ovisnika.
4. Potrebno je i nadalje provoditi sufinanciranje nevladinih organizacija koje provode programe resocijalizacije usmjerene na pomoć ovisnicima pri doškoloavanju, prekvalifikaciji i privremenom ili trajnom zapošljavanju i druge oblike pomoći vezane za socijalnu integraciju liječenih ovisnika u društvenu sredinu.
5. Potrebno je organizirati različite seminare, edukacije i okrugle stolove s **gospodarstvenicima** kako bi se potaknulo intenzivnije zapošljavanje liječenih ovisnika kao najznačajnijeg oblika njihove resocijalizacije, te putem medija, regionalnih edukacija i javnih tribina kontinuirano predstavljati i promovirati Projekt resocijalizacije i njegove rezultate s ciljem senzibilizacije cjelokupne javnosti za njegovu provedbu.

6. S obzirom na iznimno značajnu ulogu Centara za socijalnu skrb u provedbi Projekta resocijalizacije potrebno je da Ured za suzbijanje zlouporabe droga u suradnji s Ministarstvom socijalne politike i mladih organizira posebnu edukaciju za koordinateure za provedbu Projekta u Centrima za socijalnu skrb, na kojoj će se između ostalog **bolje definirati ulogu centara** ne samo u pružanju informacija o mjerama iz Projekta resocijalizacije i praćenju individualnog programa resocijalizacije, već i u pružanju drugih oblika socijalne skrbi i potpore ovisnicima koji su završili program tretmana u domovima za ovisnike, terapijskim zajednicama i zatvorskim ustanovama.
7. Potrebno je da svi nositelji mjera iz Projekta na lokalnoj razini (*centri za socijalnu skrb, službe za mentalno zdravlje, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti, zatvorske ustanove, područne službe zavoda za zapošljavanje, terapijske zajednice, domovi za ovisnike i udruge koje pružaju pomoć ovisnicima u resocijalizaciji*) redovito prema evaluacijskim obrascima za individualno praćenje programa resocijalizacije dostavljaju podatke u Zbirku osobnih podataka o korisnicima Projekta koja se vodi pri Uredu, a kako bi se mogla učinkovito vrednovati i evaluirati provedba Projekta.

Očekuje se da će se provedbom navedenih aktivnosti dodatno unaprijediti provedba Projekta resocijalizacije te će se samim tim doprinijeti boljoj društvenoj reintegraciji ovisnika, a samim time smanjenju njihove stigmatizacije u društvu.

Poznato da se veliki broj ovisnika zbog nemogućnosti aktivnog uključivanja u društvenu sredinu nakon završenog liječenja ili odsluženja kazne u zatvorskoj ustanovi, ponovno vraća ovisnosti i ovisničkom stilu življenja što ostavlja dugoročno štetne zdravstvene i socijalne posljedice na djecu i mlade, obitelj, pojedinca i društvo u cjelini. Stoga je provedba ovog Projekta nužna i za unapređenje provedbe programa smanjenja potražnje i smanjenja ponude droga odnosno svih programa usmjerenih smanjenju zlouporabe droga u društvu.

S obzirom da je uključivanje rehabilitiranih ovisnika u tržište rada i život u zajednici, a samim tim sprječavanje njihove diskriminacije u društvu te recidivizma nakon završenog tretmana i rehabilitacije izuzetno značajno za cjelokupnu društvenu zajednicu, nadamo se da će se svi mjerodavni subjekti u društvu i na nacionalnoj i na lokalnoj razini i nadalje aktivno uključivati u njegovo provođenje.